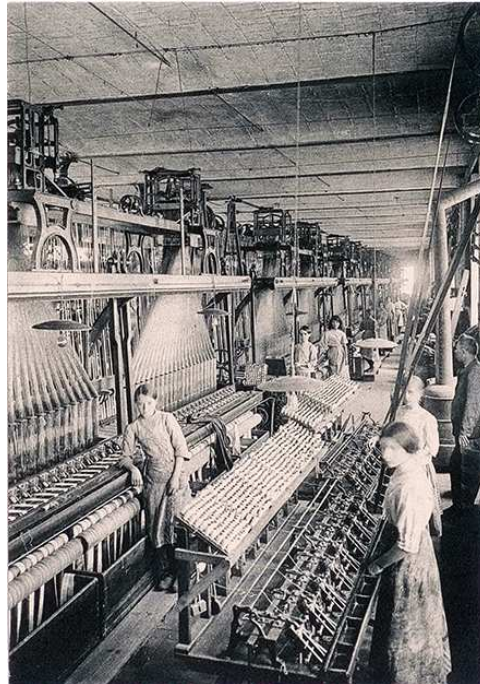

EXPOSICIÓ

“LA DONA

AL MÓN INDUSTRIAL”

27 - GROBER y C.ª - Fábrica de Girona. Telares mecánicos con Jacquard, para la fabricación de galones, agremanes, etc.

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

del 29 d'abril al 31 de maig de 2016
al Museu de la Tècnica de Manresa

Adreçades a l' alumnat:

- **6è de primària**
- **1r i 2n d' ESO**

1. SECTORS ON TREBALLAVEN

Les dones sempre han treballat al sector industrial, però durant molt temps aquesta important aportació va ser invisible.

♦ Quins van ser els principals sectors on van treballar com a operaries?

	SECTORS
1	
2	
3	
4	
5	

Malgrat la seva gran aportació a la indústria, mai van tenir el mateix reconeixement que els homes. Tenien categories més baixes, sense qualificació i, en conseqüència, sous més baixos.

♦ Indiqueu quin col·lectiu creieu que feia cada feina

FEINA	QUALIFICADA	HOMES O DONES?
Tèxtil		
Filadors	NO	
Tintorers	SÍ	
Teixidors (*)	SÍ	
Nuadors	NO	
Contramestre	SÍ	
Suro		
Carradors a mà	SÍ	
Triadors	NO	
Tapers a màquina	NO	
Tapers a mà	SÍ	
Carradors a màquina	NO	
Paper		
Alabrent	SÍ	
Llevadors	SÍ	
Esquinçadors	NO	
Estenedors	NO	
Mineria		
Triadors a superfície	NO	
Picadors	SÍ	
Venda a l'economat	NO	
Barrinadors	SÍ	

(*) Les dones podien fer també de teixidores, però cobraven menys que els homes, encara que tinguessin la mateixa qualificació!

♦ Mireu detingudament les dades d'aquest quadre de 1945 i responeu:

- Quines diferències salarials veieu entre les feines d'homes i les de dones?
- Quant cobraven de menys:
 - Les teixidores que els teixidors?
 - Les tintoreress que els tintorers?

Cuadro 5.4. Salario diario por profesiones y sexo. Vilassar de Dalt, 1945

Hombres	jornal medio (ptas)	núm. casos
Contramaestre	15,52	54
Paleta	15,52	31
Payés	13,92	38
Escribiente	12,93	14
Mecánico	12,71	28
Labrador	12,65	95
Tintorero	12,16	55
Lampista	11,82	11
Carpintero	11,78	18
Tejedor	9,26	129
Mujeres		
Tejedoras	8,59	356
Anudadoras	8,29	24
Urdidoras	8,11	45
Hiladoras	7,94	36
Tintoreress	7,82	11
Bobinadoras	7,42	81
Canilleras	7,38	122

Fuente: Elaboración propia a partir del AMV «Padrón Municipal de Vilassar de Dalt de 1945».

Nota: Los datos de jornal medio deben analizarse como sinónimos de retribución efectiva. Debe tenerse en cuenta también otros aspectos, como la regularidad del tiempo de trabajo.

Amb la incorporació de les màquines, ja no calia tanta qualificació en la producció.

♦ Per què creieu que els empresaris preferien contractar més dones?.....

Les fabriques van passar a tenir majoritàriament dones i nenes treballant.

A la fabrica Nova de Manresa, les dones representaven el 60% de la plantilla i cobraven fins a un 7,5% menys de sou.

Les nenes començaven a treballar des de molt petites i eren valorades perquè tenien les mans menudes i podien fer feines més precises.

◆ Quina edat calculeu que tenen les nenes de les imatges?

◆ Llegiu el que explicava una dona en el llibre *Amb veu de dona. La fabrica Nova de Manresa* sobre la seva experiència quan va entrar a la fàbrica als anys 40:

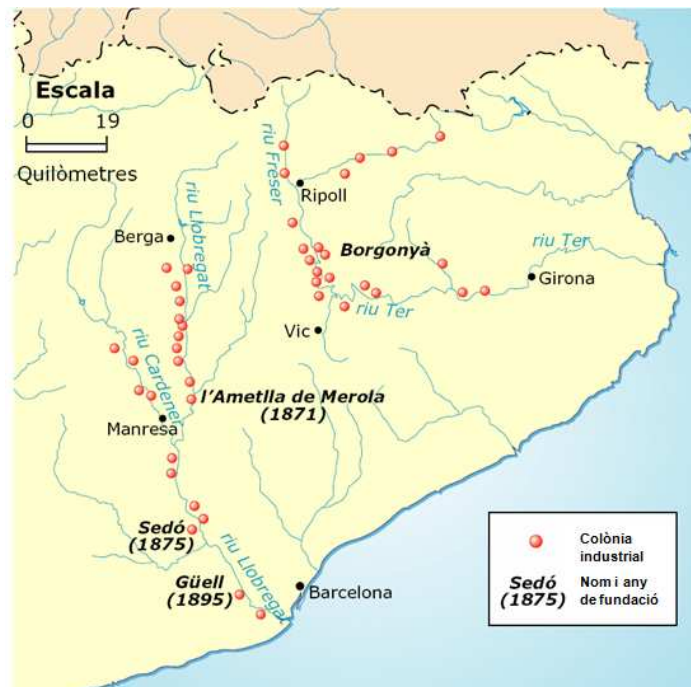
“De vegades havia d’arrossegar fins a 5 calaixos amb un ganxo per repartir els bitllots, però com era la postguerra no hi havia gaire menjar i no teníem gaire força. Arribàvem a casa molt cansades. Haviem falsificat la meva llibreta i malgrat vaig entrar amb 9 anys posava que tenia 14. Feia de 2 a 11 de la nit. Cobrava 15 pessetes a la setmana.”

◆ Responeu les preguntes següents:

- Quantes hores treballava?.....
- Quina edat tenia realment quan va entrar a la fàbrica?.....
- Per què encara era més dura la feina física?
- Quant cobrava a la setmana? Si un euro son 6 pessetes, quant seria en euros?.....
- Què en penseu, d’aquesta situació?.....

2. LES COLÒNIES INDUSTRIALS

Eren com petits pobles que els amos de les empreses van construir al voltant de les fàbriques. Hi havia totes els serveis necessaris perquè els treballadors i les treballadores no haguessin de sortir a fora i així poguessin dedicar més hores a treballar.

Es van crear fins a un total de 75 colònies a tota Catalunya. Les primeres, el 1858, i la darrera el 1929. Es creaven al costat dels rius per aprofitar la força de l'aigua per a les fàbriques.

◆ Mireu el mapa i digueu en quins rius es van concentrar les principals colònies:

1.
2.
3.
4.

A prop de la fabrica vivia l'amo i hi havia també habitatges per als treballadors i treballadores, escoles, guarderies, botigues, bar, teatre, metge...

◆ Per què creieu que els amos van facilitar tots aquests serveis als seus treballadors i treballadores?

.....
.....

◆ Per quins motius valoraven tant les guarderies i les escoles

- l'amo:
- les dones:

Malgrat que les colònies oferien vivenda, serveis i feina a prop, també implicaven fer-hi jornades molt intenses i un gran control per part dels amos.

◆ Els serveis de les colònies

1. Escola

2. Vivendes

3. Botiga

4. Bar

5. Teatre

6. Guarderia

7. Casa de l'amo

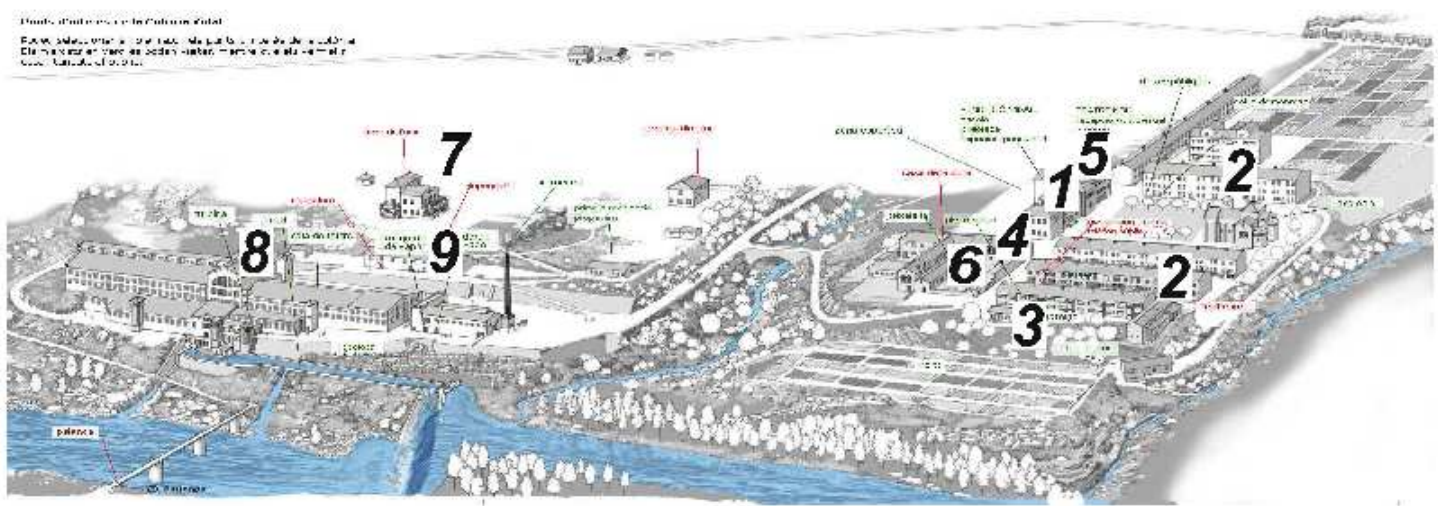

8. Fàbrica

9. Metge

Uneix amb una fletxa cada servei amb la seva situació al plànol d'aquesta colònia industrial

3. DESIGUALTATS

Tot i que moltes dones van treballar a la indústria durant molts anys, sempre hi van viure una gran desigualtat i situacions laborals encara més dures que les dels homes.

Les principals discriminacions que patien les nenes i les dones eren:

- *Accés a menys oficis, molts dels quals es consideraven exclusivament per a homes.*
- *Categories inferiors.*
- *Sous més baixos.*
- *Jornades laborals més llargues (de fins a 12 hores).*
- *Abusos de poder dels superiors i dels companys.*
- *Poques mesures de seguretat.*

La manca de mesures de seguretat i les pèssimes condicions de treball van provocar arreu del món tràgics accidents, en què van morir moltes dones.

- *1908. Incendi a la fàbrica Cotton de Nova York. 129 dones*
- *1911. Incendi a la fàbrica Triangle, també a Nova York, amb 143 dones.*
- *Encara avui en països pobres es produeixen catàstrofes per les mateixes males condicions de treball que al món industrial de principis de segle, com els diferents incendis de fàbriques a Bangladesh dels últims anys i que van causar moltes víctimes mortals, la majoria dones.*

Foto de l'incendi de la fàbrica Triangles, el 1911.

♦ **Llargues jornades de treball**

- **Pinteu de color vermell les 12 hores de treball d'una dona que entrava a treballar a les 6 del matí.**
- **Pinteu de blau les 4 hores que havia de dedicar a les tasques domèstiques (netejar, cuinar, comprar, tenir cura dels fills i filles...).**

Recordeu que:

- **Els homes no col·laboraven en cap feina de casa.**
- **No hi havia nevera per conservar el menjar, i per tant se n'havia de comprar tot sovint.**
- **No hi havia rentadora i la roba s'havia de rentar tota a mà.**

HORARI	ACTIVITAT
6.00	
7.00	
8.00	
9.00	
10.00	
11.00	
12.00	
13.00	
14.00	
15.00	
16.00	
17.00	
18.00	
19.00	
20.00	
21.00	
22.00	
23.00	
24.00	
01.00	
02.00	
03.00	
04.00	
05.00	

- **Quantes hores els hi quedaven a les dones:**

- **Per dormir**
- **Per descansar i estar amb la família o les amigues**
.....

4. MOVIMENTS OBRERS FEMENINS

Les dures condicions de treball i la precarietat econòmica van motivar el naixement d'un moviment obrer femení. Es van produir mobilitzacions multitudinàries de les dones obreres per reivindicar millores laborals arreu del món, també a Catalunya.

◆ Un exemple d'aquest activisme femení a Catalunya va ser Teresa Claramunt, que va escriure aquest article arran dels fets que van succeir el 17 de gener del 1902, en què van morir 12 persones (4 homes i 8 dones, moltes d'elles nenes).

- Llegiu el text

VÍCTIMAS DEL CAPITAL

En el Pont de Vilomara, en las inmediaciones de Manresa, la explosión de una caldera de vapor ha sepultado un gran número de mujeres y niñas y algunos hombres. Se sabe positivamente que la máquina no reunía la seguridad que la ley exige y, además, al ser detenido el maquinista confesó que la máquina estaba en mal estado a consecuencia de la continua presión, pues la mayoría del tiempo trabajaba con más fuerza de la que su potencia requería. El burgués estaba ya avisado del peligro.... Las víctimas son mujeres y niñas de cinco y seis años y algunos hombres, y no sólo regatean las frases de la más vil compasión sino que también ocultan las edades de esas tiernas criaturas. El número de víctimas todavía no lo ha transmitido la prensa y hasta la llamada liberal, ha escaseado los datos más sencillos. Luego esos mismos periódicos dedicaron insulsos artículos al bello sexo, tiernas poesías a la infancia. ¡Hipócritas! ¡Infames! ¿Es que acaso la mujer obrera no pertenece al mismo sexo que la mujer burguesa? ¿Es que acaso el niño que nace en humilde casa no sonríe con la misma inocencia que el que nace en un palacio? Ya lo ves, mujer proletaria, nuestros hijos no inspiran a nadie ningún sentimiento noble. Nosotras, las mujeres obreras, no pertenecemos al sexo débil... Ya lo sabéis, obreras, en la sociedad actual existen dos castas, dos razas: la de nosotras y nuestros compañeros y la de esos zánganos con toda su corte. No tendremos pan, ni dicha, ni vida, ni seguridad para nuestros seres queridos y para nosotras, hasta que desaparezca del todo esa maldita raza de parásitos! A trabajar, pues, proletarias; nuestra dignidad y amor lo exige!

- Quin fet tràgic va motivar l'autora a escriure aquest article?.....
- Quines en va ser les principals víctimes?.....
- Quina va ser la causa de l'explosió?.....
- Com va reaccionar la premsa, segons l'autora?.....
- A qui adreça el seu article?.....

◆ A Manresa, el 1946, es va produir una de les primeres vagues obreres del franquisme.

- A quina fabrica va començar?.....

5. DONES EMPRESÀRIES

Les dones també van participar en el món del negoci. Ho tenien molt difícil perquè durant molt temps no estava ben vist que una dona portés o fos la propietària d'un negoci.

Les dones havien de ser només esposes i mares, i si feien falta diners, treballaven, però depenien sempre del marit. Durant molts anys, inclús necessitaven l'autorització del seu pare o del seu marit per ser propietària d'una empresa.

Tot i així, hi va haver dones molt emprenedores que van dirigir amb èxit els seus propis negocis o els de la família.

◆ Responen les preguntes següents:

- En quins sectors hi havia més dones emprenedores?.....
.....
- Per què van poder fer-ho en aquests sectors?.....
.....

UN EXEMPLE DE DONA EMPRESÀRIA CATALANA

BLOC: MANRESANES QUE HAN FET HISTÒRIA

CARME MIR I LLUSADA (1903-1986)

♦ Llegiu la seva biografia

Manresa ha tingut molta tradició en l'art de cosir. La modista que tingué el taller amb més anomenada fou Carme Mir. De família manresana, va néixer a Balsareny, on la família residia temporalment a causa de la feina del seu pare, que es dedicava a muntar fàbriques. Es va casar molt jove i tingué dos fills.

Carme Mir obrí el taller a Manresa l'any 1940, al carrer Arquitecte Oms. Hi havia 35 noies treballant-hi, entre aprenentes i oficials: una veritable indústria artesanal.

Foto de *L'Abans*. Treballadores del taller de Carme Mir l'any 1951.

Durant la dècada 1950-1960, Carme Mir va esdevenir una de les modistes d'alta costura més destacades d'Espanya. Vestia models i dames de l'alta societat. La seva firma d'alta costura s'instal·là a Barcelona, a la rambla Catalunya i al carrer Provença. A Madrid tingué dues cases de costura, a la Puerta del Sol i al carrer Alcalá.

Carme Mir féu un salt internacional en participar en desfilades a Nova York. Dona de caràcter emprenedor i arriscada, fou una gran creadora de talent, amb una gran projecció internacional: les seves col·leccions desfilaren per Europa, Austràlia i els Estats Units.

Autores de la biografia: Lluïsa Font i Conxita Parcerisas

♦ Llegiu el text i responeu:

- Quin negoci va crear i dirigir la Carme Mir?.....
- En quin any va obrir el primer taller?.....
- Era ja casada i mare, quan el va obrir?.....
- Quantes treballadores va arribar a tenir el seu taller?.....
- Quina va ser l'època de més èxit? Per què?.....
- Quin caràcter va demostrar tenir?.....

Autora: Carme Batista
Servei d' Informació i Atenció a la Dona
Ajuntament de Manresa

